

Kaebuse Vabariigi Valimiskomisjoni toimingute peale

Kaebuse esitaja: Sulev Švilponis, isikukood [REDACTED]

1. Vaidlustatud toimingute kirjeldus: Vabariigi Valimiskomisjon (VVK) ei võimaldanud mul osa võtta VVK 16.02.2026 ja 19.02.2026 toimunud veebikoosolekute. Vaidlustatud toiminguteks on VVK tegevus, mis reaalselt tegi minu jaoks võimatuks nimetatud avalikel koosolekutel osalemise. Vaidlustatud toimingutest lähemalt:

1.1. VVK 16.02.2026 veebikoosolekule pääsemise mittevõimaldamine.

VVK 16.02.2026 algusega kell 14 toimunud veebikoosoleku teade avaldati valimised.ee veebilehel <https://www.valimised.ee/et/uudised> (Lisas 1) 12.02.2026. Vastavalt avaldatud teatele tuli vaatlemisest huvitatud isikutel oma soovist teada anda hiljemalt üks tund enne koosoleku algust e-posti aadressil info@valimised.ee.

Saatsin nimetatud e-posti aadressile kirja (Lisas 2) teatega oma koosoleku vaatlejana osalemise soovist 15.02.2026 kell 11:42, s.o. rohkem kui 26 tundi enne veebikoosoleku algust.

Sain veebikoosoleku lingi 16.02.2026 kell 13:08 saadetud vastusega (Lisas 3), seega jäeti mulle vastuskirja saabumise tuvastamiseks minu meilikliendi poolt (meiliklient kontrollib postkasti teatava regulaarsusega, mitte reaajas), kirja saabumise teate märkamiseks, selle lugemiseks ja koosoleku ooteruumi pääsemiseks vajalike sammude sooritamiseks kokku teoreetiliseks maksimaalseks ajaks 42 minutit (nõuete kohaselt tuli ooteruumi koosolekule pääsuks siseneda hiljemalt 13:50-ks, hilinejaid koosolekule ei lubata). Avastasin koosoleku lingiga vastuskirja saabumise kella 13:25 paiku ning umbes 13:30 paiku olin käivitanud MS Teamsi rakenduse, jõudnud koosoleku lingi kaudu koosoleku ooteruumi ning sisestanud enda tuvastamiseks oma nime. Seejärel jäin ootama koosolekule sisse laskmist. Paraku mind koosolekule ei lastudki. Kaks minutit pärast koosoleku algusaega, mil olin endiselt ootamas enda sisselaskmist veebikoosolekule, teatas MS Teams, et kõne on katkenud. Proovisin koheselt uuesti koosolekuga liituda, kuid ka 10 minutit pärast koosoleku algusaega ei olnud ma pääsenud ooteruumist edasi, sest mind ei lastud koosolekule. Kuna koosolekuteates on öeldud, et hilinejaid sisse ei lasta, on mõistlik eeldada, et kui koosolekule pääsuks kehtestatud 10 minutilise enne koosoleku algust ooteruumis kohal olemise aja jooksul ja isegi koosoleku algusest möödunud 10 minuti jooksul ei ole koosolekule sisse lastud, siis loetakse mind hilinenuks ja koosolekule pääsemist pole mõistlik pikemalt oodata. Seega loobusin koosolekule pääsemist üritamast u kella 14:12...14:15 paiku.

Vaidlustatav toiming on see, et mind ei lastud sisse 16.02.2026 algusega kell 14 toimunud veebikoosolekule, kuigi olin nõuetekohaselt ette registreerunud, saanud koosolekulingi ja ootasin aegsasti koosoleku ooteruumis koosolekule sisse laskmist.

1.2. VVK pidas 19.02.2026 veebikoosoleku, mille kohta info avaldamine toimus nii lühikese etteteatamisajaga, et võttis huvilistelt, sh minult, võimaluse avalikust koosolekust vaatlejana osa võtta.

VVK pidas 19.02.2026 algusega kell 9 hommikul veebikoosoleku, millest teavitas avalikkust valimised.ee veebilehel (<https://www.valimised.ee/et/vabariigi-valimiskomisjoni-koosolek-19-veebruari-2026-kell-9>) alles sama kuupäeva hommikul, kusjuures endiselt jättis kehtima nõude, et koosoleku vaatlemisest huvitatutel tuli oma osavõtusoovist teada anda vähemalt tund aega enne koosoleku algust, st hiljemalt

sama kuupäeva kella kaheksaks hommikul. Nii väikse etteteatamisajaga võttis VVK huvilistelt, sh minult, võimaluse avalikust koosolekust vaatlejana osa võtta.

Märt Põdralt saadud info kohaselt avaldati koosolekuteade (Lisas 4) 19.02.2026 hommikul kella 7:30 ja 8:00 vahel, seega jäeti koosoleku vaatlemisest huvitatud isikutele aega teate veebilehe uudiste lehel avastamiseks, läbi lugemiseks ja selle nõuete kohaselt koosolekule registreerumiseks e-kirja saatmiseks vähem kui 30 minutit. Koosolekut, mida peetakse vähem kui poole tunnise etteteatamise ajaga, kusjuures etteteatamine toimub lihtsalt teate veebis avaldamise vormis, mitte huviliste aktiivse teavitamisega, ei saa lugeda avalikuks koosolekuks. Seega on VVK oma 19.02.2026 veebikoosoleku korraldamisel rikkunud koosoleku avalikkuse nõuet ja minu õigust VVK koosolekuid vaadelda.

2. Käesolevaga taotlen:

VVK 16.02.2026 ja 19.02.2026 koosolekute korralduse õigusvastaseks tunnistamist ning üldiselt VVK koosolekute korraldusliku praktika, mis takistab huvitatud isikutel VVK avalikke koosolekuid jälgida, õigusvastaseks tunnistamist.

3. Põhistus:

3.1. Riigikogu valimise seaduse § 12 lõike 3 kohaselt Vabariigi Valimiskomisjon Vabariigi Valimiskomisjoni koosolek on avalik ja see protokollitakse.

3.2. VVK on rakendanud koosolekust osavõttu reguleerivaid nõudeid, mis piiravad avalikust koosolekust osa võtmist, kuid isegi avaldatud nõuete järgimine ei taganud koosolekule pääsemist, sest mingil põhjusel mind isegi nõuete järgimisel 16.02.2026 algusega kell 14 toimunud veebikoosolekule sisse ei lastud.

3.3. VVK 16.02.2026 algusega kell 14 toimunud veebikoosolekul kaebajana ja kaebaja esindajana osalenud Märt Põdra käest kuulsin, et koosolekul osalenud vaatlejate arv ei olnud tavapärasest suurem, et minu koosolekule mittelaskmist saaks põhjendada koosolekut teenindava infosüsteemi tehnilise võimekuse piiriga. Ka ei märganud ta seda, et VVK poolt oleks üritatud minuga koosolekule sisse laskmiseks ühendust võtta, nagu on varasematel veebikoosolekutel toimunud.

3.4. VVK 19.02.2026 veebikoosoleku teate avaldamise aeg jättis ebamõistlikult lühikese aja huvilistel vastava teate avastamiseks ning koosoleku vaatlemiseks registreerumiseks. Koosolekut, mida peetakse 23 minutilise etteteatamise ajaga, kusjuures etteteatamine toimub lihtsalt teate veebis avaldamise vormis, mitte huviliste aktiivse teavitamisega, ei saa lugeda avalikuks koosolekuks. Seega on VVK oma 19.02.2026 veebikoosoleku korraldamisel rikkunud koosoleku avalikkuse nõuet ja minu õigust VVK koosolekuid vaadelda.

3.5. VVK poolt praktiseeritavad veebikoosolekud MS Teamsi vahendusel on diskrimineerivad, sest:

- a) Ei võimalda avalikust koosolekust osa võtta neil, kel puudub tehniline võimekus kasutada kaamerat ja mikrofoni, et end VVK poolt kehtestatud nõuete kohaselt tuvastada lasta, või puudub võimekus mõista tehnilist korraldust, mis eeldab veebikoosolekuga liitumist hiljemalt 10 minutit enne koosoleku algust ja siis ilma mistahes tagasisideta ootamist, et äkki lastakse koosolekut jälgima. Selline korraldus on avaliku koosoleku jaoks liiga piirav, sest pole igaühele arusaadav, eeldab tehnilist mõistmist MS Teamsi tööpõhimõtetest ja VVK töökorralduslikust praktikast, mida esmakordselt koosolekut jälgima tuleval huvilisel ei pruugi olla.
- b) Vaatlemissooviga isikud lastakse sisse VVK suva järgi ükshaaval, seega vaatleja eest jääb varjatuks, kuidas koheldi neid vaatlejaid, kes lasti sisse enne teda. Ka peab ta end esitlema varasemalt sisse lastud vaatlejate ees, kuid ta ei pruugi saada ülevaadet sellest, kes on lastud vaatlema enne teda. Kusjuures vaatlejate koosolekule laskmine toimub ilmselt VVK meelevaldses järjestuses, mitte vaadelda soovijate poolt koosoleku ooteruumi saabumise järjekorras, mistõttu vaadelda soovijal

pole võimalik mõjutada oma koosolekule pääsemise hetke, et tekiks võimalus jälgida võimalikult suure hulga teiste vaatelejate kohtlemist koosolekuruumi laskmisel.

- c) Vaatelejate eest jääb varjatuks vaatlemissoovist teada andnud isikute hulk, kes ootavad veebikoosoleku ooteruumis, kuid keda sisse ei lasta. See võimaldab VVK-l valikuliselt lasta koosolekule vaid omale meelepäraseid vaatlajaid, eirates RKVS § 12 lõikes 3 sätestatud koosoleku avalikkuse nõuet.
- d) Vaatlejal puudub võimalus liituda koosolekuga hiljem, kui eeldatavalt mitmetunniseks kujuneva koosoleku vaatlajat huvitav osa tuleb arutuse alla alles koosoleku teises pooles. Sellisel juhul sunnitud liitumine koosoleku eel tekitab hulga asjatud andmeliiklust, koormab asjatult võrguseadmeid ja raiskab energiat, striimides vaid koosoleku lõpu poole arutuse alla tulevatest teemadest huvitatule ka koosoleku esimest poolt.

3.6. Mõistlik oleks VVK veebikoosolekuid avalikult üle kanda samalaadse videostriimina, nagu toimuvad Riigikogu avalike istungite ülekanded ja Riigikogu komisjonide avalike istungite ülekanded. Laiema koosoleku vaatlemise võimaldamiseks oleks mõistlik piiratud andmesidekiirusega huviliste jaoks pakkuda ka audiostreami ilma videopildita (mitmetunnine koosolek MS Teamsi vahendusel võib röövida mitu GB andmesidemahutu). Need striimid peaks koosolekute avalikkuse nõuet arvestades olema ka järelvaadatavad/järelkuulatavad, sest koosolekutel toimunu laiem avalikkus aitab tagada ka valimiste ettevalmistamise ja kaebuste menetlemise kvaliteeti, sest ainult pooleldi avalikud arutelud ja ainult paari vaatlaja osalemine tüüpilisel koosolekul pole piisav, et tagada demokraatlikkuse avalikkuse järelevalvet RVT ja VVK tegevuse üle, eriti arvestades seda, et VVK koosolekute protokollid ei kirjelda koosolekul toimunut piisava detailsusega ega ole sageli faktitäpsed.

4. Käesoleva kaebuse tähtaegsus.

Käesoleva kaebusega vaidlustatakse toiminguid, mis toimusid 16.02.2026 ja 19.02.2026, seega, arvestades kolme päevast kaebetähtaega, on nende toimingute vaidlustamise tähtaeg vastavalt 19.02.2026 kell 24 ja 23.02.2026 kell 24.

5. Kuidas vaidlustatav toiming rikub kaebuse esitaja õigusi:

5.1. E-valimiste arvukatest turvaprobbleemidest, mis eelkõige võimaldavad erinevaid siseründeid ja hääletamise salajasuse rikkumist, ning valimiste korraldaja poolsetest püüdlustest turvaprobbleeme maha salata teadliku kodanikuna olen huvitatud e-valimiste korraldamisega seonduva jälgimisest, mistõttu olen püüdnud vaadelda muuhulgas ka VVK tegevust selles valdkonnas. Kuna VVK koosolekud peavad seaduse kohaselt olema avalikud, olen kasutanud õigust koosolekuid vaadelda, et tuvastada, kuidas VVK mulle teadaolevaid probleeme käsitleb. Avalikule koosolekule mitte laskmine rikub minu õigust e-valimistega seonduvaid toiminguid vaadelda.

5.2. VVK 16.02.2026 ja 10.02.2026 koosolekutel käsitleti muuhulgas MTÜ Ausad Valimised kaebusi. Kuna olen MTÜ Ausad Valimised liige, siis olin otseselt ja isiklikult huvitatud sellest, kuidas VVK lahendab MTÜ Ausad Valimised kaebusi. VVK poolt minu takistamine osa võtta VVK koosolekutest, kus arutati MTÜ Ausad Valimised kaebusi Arne Koitmäe MTÜ-d süüdistavate avalduste kohta, riivab otseselt minu põhiseaduslikku õigust (PS § 44) vabalt saada üldiseks kasutamiseks levitatavat informatsiooni.

Sulev Švilponis

/Allkirjastatud digitaalselt/

19.02.2026 Männikul

Lisad:

1. VVK 16.02.2026 koosolekuteade
2. Minu e-kiri VVK 16. veebruari 2026 koosolekust vaatlejana osavõtusooviga
3. VVK 16.02.2026 koosoleku osavõtutaotlusele saabunud vastuskiri
4. 19.02.2026 koosolekuteade